

**SIGILII DE MEȘTERI BRESLAȘI DIN COLECȚIA
MUZEULUI DE ISTORIE DIN SIBIU**

Dan IVĂNUȘ

dan_ivanus@yahoo.com

Muzeul Național Brukenthal – Muzeul de Istorie

**RÉSUMÉ: SCEAUX DES MAÎTRES CORPORATIFS DE LA COLLECTION DU MUSÉE
D'HISTOIRE DE SIBIU**

On continue dans cette étude la présentation des valeurs détenues par le Musée de Sibiu avec trois sceaux qui ont appartenus aux maîtres de la corporation des boulangers de luxe (XVIIIe siècle), des tanneurs (XVIIe siècle ?) et de doreurs (XVII-XVIIIe siècle). Ils font partie de la catégorie des petits sceaux ayant seulement l'emblème de la corporation et les initiales de leurs noms et prénoms.

Continuăm în studiul de față prezentarea tiparelor sigilare¹ aflate în colecția Muzeului de Istorie sibian, cu trei sigilii care au aparținut unor meșteri breslași care au activat, considerăm noi, la Sibiu. Sigiliile se încadrează în tipul celor mici, în câmpul sigilar fiind gravată doar emblema breslei, fără legendă, și câte două litere (inițialele numelui și prenumelui vechilor posesori).

1. Dezvoltarea economică a orașului Sibiu și creșterea numărului de locuitori au dus la apariția unor brutari ce coceau pâine pentru o parte a populației. Un brutar cu numele Gheorghe se întâlnește la Sibiu în anul 1346, iar un altul, cu numele Ioan, la 1372². Numărul brutarilor era atât de mare încât, la 1376, erau constituiți în breaslă (*pistorum fraternitas*)³. Din acest meșteșug se desprind unele branșe, specialități, care se organizează ca bresle separate - la Sibiu și Brașov apare breasla franzelarilor (*Weissbäcker zunft*).

În 28 iulie 1578, reprezentanții breslei franzelarilor din Sibiu și Brașov stabilesc două articole referitoare la primirea reciprocă a fiilor de maeștri, ca ucenici, în cadrul breslelor lor⁴.

Magistratul orașului Sibiu cedează, în 1704, breslei franzelarilor, un loc în Dumbrava Sibiului pentru a clădi o moară⁵. După câțiva ani, la 29 aprilie 1710, Universitatea Săsească întărește noul statut al breslei franzelarilor, în 28 articole⁶.

Sigiliul păstrat de la această breaslă este databil în sec. al XVIII-lea⁷. Are forma ovală, este confecționat din fontă și gravat în incizie; mânerul, în formă de trunchi de piramidă, cu opt laturi, patru mari și patru mici, are baza mare în sus.

Dimensiuni: diametrul 24 x 21 mm, înălțimea totală 70 mm (fig. 1).

În câmpul sigilar, marcat de un ornament exterior în formă de spic, se găsește un scut oval pe care sunt figurate câteva din produsele breslei: un covrig, un corn și o chiflă. Scutul, timbrat de o coroană deschisă cu cinci fleuroane, este așezat pe un postament (sită?) și susținut de doi lei rampanți.

De o parte și de cealaltă a coroanei sunt gravate inițialele M. M.

Într-o listă⁸ a maiștrilor franzelari sibieni am identificat la 1754, pe Michael Mogesch, căruia îi atribuim sigiliul cu rezervele de rigoare.

¹ În continuare, în text, vom folosi denumirea de sigiliu

² Zimmermann et alii 1897, p. 290, 308.

³ *Ibidem*, p. 450.

⁴ ANDJS, nr. 106.

⁵ *Ibidem*, nr. 326.

⁶ *Ibidem*, nr. 332.

⁷ Nr. inventar M 4813.

Sigiliul provine de la fostul staroste de breaslă Johann Lazăr din Sibiu și a fost donat muzeului, în 1909, de către căpitanul de poliție Robert Simonis.

2. Breasla pielarilor, atestată la 24 februarie 1367⁹, este, fără îndoială, una din cele mai vechi bresle de la Sibiu. În cadrul breslei existau mai multe branșe, care se vor constitui în bresle separate: pielari, tăbăcari, cojocari, blănari și cizmari. În 1376 este pomenită ca breaslă separată, breasla tăbăcarilor (*alborum pellipariorum fraternitas*)¹⁰.

Regele Ungariei Ladislau al II -lea, reînnoiește, la 15 iunie 1496, statutele din 1376 ale breslelor tăbăcarilor din Sibiu, Sighișoara, Sebeș și Orăștie¹¹.

De la un meșter din cadrul acestei bresle provine și sigiliul cumpărat în 1935, care, prin dimensiuni și forma mânerului, este unic până în acest moment, în literatura de specialitate¹².

Sigiliu oval, din bronz, gravat în incizie. Placa sigilară face corp comun cu mânerul, în formă de pește cu coada în sus, care permite agățarea ca un breloc.

Dimensiuni: diametrul 17x15 mm, înălțimea totală 30 mm (fig. 2).

În câmpul sigilar, mărginit de un cerc linear, este gravat un vas pentru tăbăcit (rulou pentru netezit pielea ?) având deasupra două cuțite de răzuit cu mânere la capete, încrucișate, iar dedesubt, la stânga și la dreapta obiectului inițialele I. A.

Două ornamente vegetale ies de sub vas și urcă lateral, de o parte și de cealaltă..

3. Nevoile spirituale (de cult), ca și dorința de a avea bijuterii și podoabe, a dus la apariția meșteșugului aurăritului încă din secolul al XIV-lea. Din 1346 este amintit, în Sibiu, un aurar Kunz, iar în 1387, Ioan aurarul (aurifaber) care era jurat al orașului Sibiu¹³. Numărul aurarilor crește continuu, în secolul al XV-lea organizându-se în breaslă. Ei își reînnoiesc statutele în anii 1539, 1561 și 1615¹⁴.

Într-un document din 1810 aurarii sunt amintiți pe locul 7, după măcelari, cojocari, pantofari, croitori, negustori și chirurși¹⁵. Pe același loc rămân și după trei ani când s-a făcut repartizarea numărului de soldați pe care trebuia să-i dea fiecare breaslă¹⁶.

Literatura de specialitate a prezentat diferite sigilii ale breslei aurarilor, făcându-se chiar o prezentare a figurii aurarului în sigilografie¹⁷.

Spre deosebire de sigiliile publicate de tip iconografic, sigiliul pe care îl prezentăm se încadrează în categoria celor de tip heraldic¹⁸.

Sigiliu oval, din bronz, gravat în incizie, cu mâner din același material, care face corp comun cu rondela sigilară.

Dimensiuni: diametrul 22x19 mm, înălțimea totală 58 mm (fig. 3).

În câmpul sigilar, marcat de ornamentul oval, simplu, exterior, este gravat un scut oval de argint, cu marginea perlata, pe care este reprezentat un potir din care se revarsă un lichid. Scutul, pe albastru, este timbrat de un coif, văzut din față, cu penaj (trei pene de struț) fiind înconjurat de lambrechini. La dreapta și la stânga coifului sunt gravate literele S. K. Mânerul octogonal, cu patru laturi mari și patru mici, este perforat pentru a permite agățarea.

Inițialele S. K. și faptul că la sfârșitul secolului al XVII-lea și începutul secolului al XVIII-lea a activat la Sibiu meșterul Seimen Knescher, căruia îi atribuim sigiliul, ne determină să datăm acest sigiliu în această perioadă de timp.

Prin prezentarea acestor sigilii am urmărit întregirea informațiilor referitoare la sigiliile de breaslă, ca și punerea în valoare a bogatului material științific aflat în cadrul muzeului sibian.

⁸ ANDJS, 218/II, cutia 10.

⁹ ANDJS, nr. 1.

¹⁰ Zimmermann et alii 1897, p. 451.

¹¹ ANDJS, nr. 23.

¹² Nr. inventar M 4823.

¹³ Zimmermann et alii 1897, p. 611.

¹⁴ ANDJS, nr. 58, 66 și 166.

¹⁵ *Ibidem*, nr. 478.

¹⁶ *Ibidem*, nr. 479.

¹⁷ Vezi Guy Marica 1974, p. 451 - 458.

¹⁸ Nr. inventar M 4809.

BIBLIOGRAFIE/BIBLIOGRAPHY

- ANDJS Arhivele Naționale Direcția Județeană Sibiu, *Zunft-Urkunden*, I.
Arhivele Naționale Direcția Județeană Sibiu, *Fond Acte și Registre de breaslă*, 218/II.
- Guy Marica 1974 Viorica Guy Marica, *Figura aurarului în sigilografie*, în *Sub semnul lui Clio. Omagiu. Acad. Prof. Ștefan Pascu*, Cluj, 1974.
- Zimmermann et alii 1897 F. Zimmermann, C. Werner, G. Müller, *Urkunderbuch zur Geschichte der Deutschen in Siebenburgen*, Hermannstadt, 1897, vol. II.

LISTA FIGURILOR ÎN NEGATIV / LA LISTE DES ILLUSTRATIONS

- Fig. 1 Sigiliul meșterului M. M. din breasla franzelarilor. Le sceau du maître boulanger de luxe M. M.
- Fig. 2 Sigiliul meșterului I. A. din breasla tăbăcarilor. Le sceau du maître tanneur I. A.
- Fig. 3 Sigiliul meșterului S. K. din breasla aurarilor. Le sceau du maître doreur S. K.

Fig. 1

Fig. 2

Fig. 3